

Argumenty równi pochyłej

Analiza z perspektywy logiki nieformalnej

NR 3005

Krzysztof A. Wieczorek

Argumenty równi pochyłej

Analiza z perspektywy logiki nieformalnej

Redaktor serii: Filozofia
Andrzej Kiepas

Recenzent
Teresa Hołówka

Publikacja będzie dostępna — po wyczerpaniu nakładu — w wersji internetowej:

Śląska Biblioteka Cyfrowa
www.sbc.org.pl

Spis treści

Wstęp	9
1. Argumenty równi pochyłej — wstępna charakterystyka	13
1.1. Czym są argumenty równi pochyłej?	13
1.2. Argumenty równi pochyłej wczoraj i dziś	17
1.3. Kontrowersje związane z argumentami równi pochyłej	22
1.3.1. Odmiany argumentów równi pochyłej	22
1.3.2. Różne oceny argumentów równi pochyłej	25
1.4. Argumenty równi pochyłej a rzeczywistość	27
1.4.1. Przykłady z życia	27
1.4.2. Mechanizmy sprzyjające „staczaniu się” po równi pochyłej	30
2. Argumenty i sposoby ich oceny	33
2.1. Co to jest argument?	33
2.2. Standaryzacja argumentu	37
2.2.1. Niewypowiedziane elementy argumentu	39
2.2.2. Zasada życzliwości	41
2.3. Struktura argumentu	44
2.4. Ocena argumentów — podejście formalne	50
2.4.1. Budowanie schematów zdań	50
2.4.2. Badanie niezawodności reguły	52
2.5. Logika nieformalna	53
2.5.1. Krótka historia logiki nieformalnej	54
2.5.1.1. Początki logiki nieformalnej	54
2.5.1.2. Oficjalne narodziny logiki nieformalnej	57
2.5.2. Krytyka formalnego podejścia do badania argumentów	60
2.5.2.1. Język logiki a język naturalny	60
2.5.2.2. Wynikanie logiczne a poprawność argumentu	63
2.5.3. Nieformalne sposoby oceny argumentów	66
2.5.3.1. Brak tradycyjnych błędów (<i>fallacies</i>)	66
2.5.3.2. Akceptowalność, relewancja, wystarczające wsparcie.	69

2.5.3.2.1. Akceptowalność przesłanek	70
2.5.3.2.2. Relewancja	72
2.5.3.2.3. Wystarczające wsparcie	74
2.5.3.2.4. Relewancja a wystarczające wsparcie	75
2.5.3.3. Obliczanie siły argumentu	76
2.5.3.4. Krytyczne pytanie i zarzuty wobec argumentu	80
2.5.3.5. Badanie schematów argumentacyjnych	84
3. Argumenty równi pochyłej	91
3.1. Definicje argumentów równi pochyłej	91
3.1.1. Pierwszy typ definicji argumentów równi pochyłej	91
3.1.2. Drugi typ definicji argumentów równi pochyłej	93
3.2. Rodzaje argumentów równi pochyłej	97
3.2.1. Równie logiczne (pojęciowe) i równie empiryczne (psychologiczne)	98
3.2.1.1. Logiczne (pojęciowe) równie pochyłe	99
3.2.1.2. Psychologiczne równie pochyłe	102
3.2.2. Równie logiczne, równie przyczynowe, równie precedensowe i równie pełne	104
3.2.2.1. Przyczynowe równie pochyłe	104
3.2.2.2. Precedensowe równie pochyłe	106
3.2.2.3. Pełne równie pochyłe	109
3.2.3. Argumenty strasznego skutku i arbitralnego skutku	110
3.3. Cechy charakterystyczne argumentów równi pochyłej	112
3.3.1. Specyficzna droga między dwoma punktami	112
3.3.2. Łańcuch wydarzeń	113
3.3.3. Skutki przyjęcia pewnego poglądu	114
3.3.4. Ostrzeżenie	114
3.3.5. Apel o spójność poglądów	116
3.3.6. Czy pierwszy krok na równi pochyłej musi być akceptowalny?	117
3.4. Ostateczny podział argumentów równi pochyłej	119
3.4.1. Równie logiczne	120
3.4.2. Równie empiryczne	124
3.4.2.1. „Mechaniczna” odmiana empirycznych równi pochyłych	126
3.4.2.2. „Decyzyjna” odmiana empirycznych równi pochyłych	130
3.4.2.2.1. Równie „decyzyjne” a równie „precedensowe”	131
3.4.2.2.2. Równie „decyzyjne” a równie „logiczne”	132
4. Argumenty pokrewne równi pochyłej	135
4.1. Argumenty z konsekwencji	135
4.1.1. Istota i schemat argumentów z konsekwencji	135
4.1.2. Ocena argumentów z konsekwencji	138

4.1.2.1.	Akceptowalność przesłanek	139
4.1.2.2.	Wsparcie konkluzji przesłankami	142
4.1.2.3.	Krytyczne pytania dla argumentu z konsekwencji.	143
4.1.3.	Odmiany <i>ad consequentiam</i>	145
4.2.	Argumenty z analogii	146
4.2.1.	Istota argumentów z analogii	147
4.2.2.	Schematy argumentów z analogii	149
4.2.3.	Ocena argumentów z analogii	150
4.2.3.1.	Doktryna „ukrytej generalizacji”	151
4.2.3.2.	„Standardowe podejście”	155
4.3.	Argumenty <i>ad absurdum</i>	162
4.3.1.	Istota i schemat argumentów <i>ad absurdum</i>	162
4.3.2.	Ocena argumentów <i>ad absurdum</i>	165
4.3.2.1.	Wsparcie konkluzji przesłankami	165
4.3.2.2.	Akceptowalność przesłanek	166
4.4.	Paradoks Łysego i jemu podobne	169
4.4.1.	Nieostrość	172
4.4.2.	Definicje regulujące	174
4.4.3.	Rozumowanie zawarte w paradoksie Łysego	175
4.4.4.	Rozwiązania paradoksu Łysego	177
5.	Ocena argumentów równi pochyłej	183
5.1.	Ocena logicznych równi pochyłych	184
5.1.1.	Argumenty oparte na schematach SL1 i SL2	184
5.1.1.1.	Od czego zależy błąd asymilacji?	187
5.1.1.2.	Usterki inne niż błąd asymilacji	191
5.1.2.	Argumenty oparte na schemacie SL3	193
5.1.3.	Argumenty oparte na schemacie SL4	199
5.2.	Ocena empirycznych równi pochyłych	203
5.2.1.	Akceptowalność przesłanek	204
5.2.1.1.	Przesłanki P1 i P2	204
5.2.1.2.	Przesłanka P3	208
5.2.2.	Wsparcie konkluzji przesłankami	209
5.2.3.	Krytyczne pytania dotyczące empirycznych równi pochyłych	212
6.	Zjawisko równi pochyłej podczas podejmowania decyzji	213
6.1.	Wykorzystanie precedensu	214
6.1.1.	Trudności z odróżnieniem podobnych przypadków	216
6.1.2.	Wykorzystanie uzasadnienia jednej decyzji do umotywowania kolejnej.	220
6.2.	Konsekwencja w działaniu i dysonans poznawczy	223
6.2.1.	Reguła konsekwencji	223
6.2.2.	Dysonans poznawczy	228
6.3.	„Preferencje wieloszczytowe” a wynik głosowania	234
6.4.	Tolerancja dla małych zmian	242

6.5. Zmiana układu sił grup nacisku	244
6.6. Inne przykładowe mechanizmy równi pochyłej	246
6.6.1. Desensytyzacja	246
6.6.2. Heurystyka „jest — powinno być”	247
6.6.3. Dostrzeżenie skuteczności przyjętego rozwiązania	248
6.6.4. Chęć unikania skrajności	248
6.7. „Decyzyjne” równie pochyłe jako ostrzeżenie i wyzwanie	249
Literatura	251
Indeks osobowy	257
Summary	261
Résumé	262

Wstęp

Z argumentacją stykamy się na każdym kroku: w prasie, książkach, w radiu, telewizji, w Internecie. Argumenty padają podczas rozpraw sądowych, wykładów uniwersyteckich i debat, które prowadzą politycy; argumentów pełno w reklamach, w dyskusjach toczonych na internetowych forach, a także w codziennych rozmowach, jakich dziesiątki odbywamy w pracy, w domu czy podczas towarzyskich spotkań. Zewsząd słyszymy argumenty i sami również cały czas argumentów używamy. Nieustannie także (choć nie zawsze świadomie) argumenty oceniamy: jedne uznajemy za przekonujące, inne odrzucamy. Umiejętność sprawnego poruszania się w świecie argumentów: ich budowania, analizy i oceny, jest niewątpliwie cechą bardzo przydatną w życiu we współczesnym świecie.

Nietrudno zauważyć, że są pewne wzorce argumentów, swoiste „schematy argumentacyjne”, które powtarzają się w różnych dyskusjach, niezależnie od tego, czego dotyczy spór. Bardzo często odwołujemy się na przykład do tak zwanych *argumentów z autorytetu*: przekonujemy kogoś, że powinien przyjąć pewien pogląd, uzasadniając swe zdanie tym, że pogląd ten głosi jakiś ekspert, znawca danej dziedziny. Inny często przywoływany typ stanowi *argument z analogii*. Stwierdzamy, że ponieważ pewne szeroko rozumiane obiekty (osoby, rzeczy, sytuacje) są do siebie podobne pod jednym względem, to będą one zapewne podobne również w innym aspekcie. Kolejny używany w wielu sytuacjach środek przekonywania to *argument z konsekwencji*: zachęcamy kogoś do pewnego działania, wskazując pozytywne efekty, do jakich działanie to powinno doprowadzić, lub próbujemy komuś pewne posunięcie odradzić, pokazując, że jego skutki będą opłakane. Podobnych typów argumentów można znaleźć bardzo wiele. Każdy z nich cechuje się odmienną charakterystyką — inna jest jego budowa, od innych czynników zależy jego poprawność, a także skuteczność w dyskusji. W związku z tym inaczej musi przebiegać zarówno jego analiza, jak i ocena.

Niniejsze opracowanie poświęcone będzie argumentom szczególnego rodzaju: tak zwanym *argumentom równi pochyłej*. Argumenty te są znane i używane w dyskusjach już od starożytności, jednak przez logików i filozofów zauważone zostały dopiero w XX wieku. Od czasu ich „odkrycia” budzą gorące spory wśród teoretyków argumentacji: badacze często skrajnie się różnią, jeśli chodzi zarówno o wskazanie istoty tych argumentów, jak i o ocenę ich wartości. Ponieważ argumenty równi pochyłej wysuwane są w kontekście dyskusji na niezwykle ważne i jednocześnie trudne tematy, ich dobre zrozumienie wydaje się szczególnie ważne. Dlatego też głównym celem niniejszej książki będzie dokładne przeanalizowanie argumentów równi pochyłej, dotarcie do istoty rozumowań, na jakich się one opierają, i opracowanie metod ich oceny.

Badanie argumentów to zadanie, które zwykle przypisywane jest logice. Jak się jednak okazuje, tradycyjnie rozumiana logika formalna nie sprawdza się dobrze jako narzędzie analizy i oceny wielu różnorodnych argumentów formułowanych w języku naturalnym, takich jak na przykład argumenty równi pochyłej. O wiele adekwatniejsze do badania tego typu argumentów wydają się metody opracowane w ramach bardzo intensywnie rozwijającego się w ostatnich latach kierunku — tak zwanej logiki nieformalnej. Dlatego też zawarte w niniejszym opracowaniu rozważania na temat argumentów równi pochyłej prowadzone będą przede wszystkim z punktu widzenia tej dziedziny. Ponieważ jednak logika nieformalna jest kierunkiem badań bardzo młodym i wciąż jeszcze mało znanym w Polsce, praktyczne zastosowanie jej metod powinno zostać poprzedzone dokładniejszym ich opisaniem. Przedstawienie głównych założeń logiki nieformalnej i wypracowanych w jej ramach narzędzi badania argumentów uznać należy za drugi, w pewnym sensie pośredni, cel, jaki przyświecał powstaniu niniejszej pracy.

Plan książki jest następujący. W rozdziale 1. zapoznamy się z ogólną charakterystyką argumentów równi pochyłej. Znajdziemy w nim wiele różnorodnych przykładów argumentów określanых jako „równia pochyła” i zobaczymy, jakie kontrowersje budzą one wśród badających je filozofów i logików. W rozdziale 2. przedstawimy ogólne zasady analizy argumentów. Zapoznamy się w nim z różnymi metodami oceny argumentów, a następnie wybierzemy spośród nich tę, która wydaje się najbardziej odpowiednia do badania argumentów równi pochyłej. W rozdziale tym opiszemy również pokrótce historię i najważniejsze założenia logiki nieformalnej. Rozdział 3. poświęcony będzie głębszej analizie argumentów równi pochyłej. Poznamy w nim różne definicje równi pochyłej, zbierzemy najważniejsze cechy charakterystyczne argumentów tego typu i odtworzymy schematy, według których argumenty te przebiegają. Dokonamy tam również klasyfikacji argumentów równi pochyłej, wyróżniając kilka ich odmian. W rozdziale 4. omówimy argumenty uznawane często za pokrewne argumentom równi

pochylej: argumenty z analogii, argumenty z konsekwencji, argumenty *ad absurdum* oraz tak zwany paradoks łysego. Poznanie charakterystyki tych argumentów okaże się niezwykle pomocne w ocenie argumentów równi pochyłej, któremu to problemowi poświęcony będzie rozdział 5. W rozdziale tym ustalimy, od czego zależy wartość argumentów równi pochyłej, jak wartość tę można badać, a także na jakie specyficzne błędy argumenty równi pochyłej są narażone. W ostatnim, 6. rozdziale opiszemy kilka mechanizmów odpowiedzialnych za powstawanie swoistego „zjawiska równi pochyłej” w momentach, w których ludzie podejmują decyzje. Pokażemy, jak istnienie tych mechanizmów może uzasadniać prawomocność niektórych argumentów równi pochyłej.

Zanim przejdziemy do zasadniczej części pracy, poczynić musimy jedną ważną uwagę. W książce prezentowane są argumenty wysuwane podczas sporów, które dotyczą niezwykle kontrowersyjnych i budzących wiele emocji spraw, takich jak na przykład prawo do aborcji czy eutanazji, legalizacja narkotyków, dostęp do broni palnej. Należy z całą mocą zaznaczyć, że argumenty te nie muszą odzwierciedlać poglądów autora książki. Nie zostały one również przytoczone po to, aby przekonywać kogokolwiek do prawdziwości tez zawartych w ich konkluzjach. Służą one zawsze jedynie jako ilustracja przeprowadzanych w książce rozważań teoretycznych. Podobne zastrzeżenie należy odnieść również do dokonywanej w książce wielokrotnie oceny wartości różnorodnych argumentów. To, że jakiś argument zostaje uznany za mocny, nie oznacza, że każdy musi się bezwzględnie zgodzić z jego konkluzją. Nie sposób wszak wykluczyć, że istnieją równie dobre, a nawet lepsze argumenty na rzecz przeciwnego stanowiska. Podobnie, gdy pewien argument zostaje oceniony jako słaby, nie znaczy to, że twierdzenie zawarte w jego konkluzji zostało obalone. Mogą bowiem oczywiście istnieć inne argumenty, które twierdzenie to uzasadniają o wiele lepiej.

Indeks osobowy

- Ajdukiewicz Kazimierz 61, 170, 171, 251
Akert Robin M. 30, 228, 229, 251
Alexander Leo 28
Aronson Elliot 30, 228—232, 251, 254, 255
Arystoteles (Stagiryta) 20, 39, 40, 50, 56, 58, 165
Arystydes 164
Bassett Rodney 225
Baszniak Tadeusz 21, 110, 218, 256
Beardsley Monroe C. 44, 59
Beauchamp Tom L. 24—26, 98, 102, 119, 124, 251
Benoit Pamela J. 57, 251, 253—255
Benoit William L. 57, 251, 253—255
Bezwińska Anna 30, 228, 251
Blair Anthony J. 20, 26, 34, 54, 57, 59, 70, 71, 73, 75, 210, 251, 253
Burg Wibren van der 21, 23, 26, 27, 98, 102, 103, 119, 124, 217
Bush George W. 147, 148, 150
Cacioppo John T. 225
Cavender Nancy 20, 58, 92, 253
Childress James F. 24—26, 98, 102, 119, 124, 251
Chomicz Mieczysław 36, 254
Chryzostom Jan 18, 104, 205
Chyrowicz Barbara 16, 21, 25, 30, 229, 232, 251
Cialdini Robert B. 207, 224—227, 232, 251
Cohen Carl 26, 34, 74, 149, 156—159, 186, 187, 251
Colwell Gary 28, 30, 233, 246, 251
Copi Irving M. 26, 34, 74, 149, 156—159, 186, 187, 251
De Morgan Augustus 20
Dippner Joachim 129
Doliński Dariusz 224, 226, 231, 232, 252
Domachowski Waldemar 30, 228, 251
Draheim Mirosław 30, 228, 251
Duliński Tomasz 21, 110, 219, 256
Dziewiecki Marek 15, 198
Eemeren Frans H. van 55—58, 252
Einstein Albert 66, 67
Eisenstadt Donna 233
Enoch David 96, 97, 115, 137, 252
Eubulides z Miletu 17, 169—171
Euklides 170
Fogelin Robert J. 18, 20, 23, 25, 94, 95, 99, 185, 186, 203, 252, 255
Fonseca Dino 128
Fraser Scott 224
Freedman Jonathan 224
Freeman James B. 49, 70, 252

- Galileusz (Galileo Galilei) 164
Gilbert Steven J. 231, 232, 252
Gilewicz Joanna 246, 254
Glover Jonathan 201, 202
Gough James 39, 252
Govier Trudy 15, 20, 21, 24, 34–37,
40–42, 44, 50, 53, 60, 62, 63, 65,
70–75, 96, 99, 100, 104, 105, 107–
110, 117, 119, 120, 146, 148, 149, 151,
154, 155, 185, 186, 202, 252, 253
Groarke Leo A. 18, 115, 116, 253
Grootendorst Rob 55–58, 252
- Hamblin Charles L. 20, 55, 56, 253
Hample Dale 57, 64, 66, 251, 253–
255
Harrison Bruce 128
Hendin Herbert 219
Henkemans Francisca Snoeck 55–
58, 252
Hitchcock David 73, 253
Hitler Adolf 28
Hoaglund John 49, 156, 253
Hołówka Teresa 15, 17–21, 23, 24,
26, 61, 63, 64, 93, 100, 101, 104–
110, 113, 117, 119, 210, 218, 253
Hornowska Elżbieta 30, 228, 251
- Ibn Ladin Usama 147, 148, 150, 156,
157
- Jacórzyński Witold 24, 98, 251
Jacquette Dale 94, 99, 253
Johnson Ralph H. 20, 26, 34, 36,
40–42, 44, 54, 57–59, 69–71, 73,
74, 210, 253
Jones Jim (James Warren) 232
- Kahane Howard 20, 58, 59, 66, 92,
253
Kalukin Rafał 20
Kelman Mark 248, 253
Konorska Lucja 167, 254
Konorski Bolesław 167, 254
Kowalczyk Marek 30, 228, 251
Kowalik Zbigniew 30, 228, 251
- Krońska Irena 170, 253
- Laertios Diogenes 170, 253
Lafollette Hugh 25, 117, 253
Lamb David 18, 21, 24, 98, 102, 103,
253
Lambert Karl 43, 253
Leippe Michael R. 233
Leśniak Kazimierz 170, 253
Lode Eric 13, 16, 19, 21, 26, 27, 101,
102, 112, 117, 122–124, 199, 202,
204, 208, 210, 217, 218, 220, 233, 253
- Łaciak Piotr 35, 67, 91, 253
- Macagno Fabrizio 75, 85–87, 99,
112, 136, 143, 146, 149, 156, 159,
256
Maier Robert 73, 251
McKerrow Ray E. 64, 253
Meegeren Han van 217, 218
Milgram Stanley 230–232
Miller John A. 225
Moch Sławomir 138
- Namath Joe 185
Nowak Agnieszka 230, 255
Nowicki Maciej W. 127
- Odrowąż-Sypniewska Joanna 172,
177–179, 254
Olbrechts-Tyteca Lucie 55, 56, 254
Olszewski Witold 170, 253
- Paprzycka Katarzyna 53, 254
Perelman Chaim 36, 55, 56, 64, 71,
254
Perykles 164
Platon 164
Pratkanis Anthony 30, 229, 230,
232, 254
- Rachels James 18, 24, 28, 29, 101–
103, 122, 197, 198, 254
Radzicki Józef 30, 228, 229, 251, 254
Reed Chris 75, 85–87, 99, 112, 136,
143, 146, 149, 156, 159, 256

- Rizzo Mario J. 26, 117, 118, 209, 254
Rosenhan David L. 246, 254
Rossetti Livio 54, 60, 254
Rottenstreich Yuval 248, 253
Ryle Gilbert 54, 55, 61, 254
- Sainsbury Richard Mark 172, 173,
177—182, 254
Salmon Merrilee H. 18, 23, 93—95,
116, 120, 254
Schauer Frederick 16, 19, 21, 92, 117,
132, 254
Schopenhauer Arthur 167, 254
Scriven Michael 41, 59, 94, 95, 99,
116, 191, 193, 254
Seligman Martin E.P. 246, 254
Sextus Empiryk 17
Sherlock Richard 102, 254
Sierszulska Anna 55, 254
Singer Peter 29
Slob Wouter H. 63, 254
Smith Stephen W. 23, 29, 98, 254,
255
Sokrates 39, 40
Spielthener Georg 19, 23, 98, 255
Stanosz Barbara 53, 61, 255
Suchoń Wojciech 172, 255
Sullivan Joseph V. 101, 122
Szczubiałka Michał 21, 110, 218, 256
Szuster Marcin 30, 229, 254
Szymanek Krzysztof 33, 35—37, 39,
47, 48, 67, 80, 86, 146—151, 154,
156, 158, 162—164, 172, 186, 255
- Tavris Carol 230, 232
Temistokles 164
Thomas Stephen N. 41, 44, 45, 49,
58, 59, 61, 63, 80, 255
Thomson Judith J. 18, 94, 95, 255
Tindale Christopher W. 18, 22, 26,
27, 39, 86—88, 92, 115, 116, 137,
156, 252, 253, 255
Tokarz Marek 22, 25, 45, 46, 50, 53,
64, 70, 76—79, 92, 175, 205, 210,
224, 226, 229, 255
- Tomaszewicz Maciej 128
Toulmin Stephen E. 55, 56, 255
Tversky Amos 248, 253
Tyszką Tadeusz 248, 255
- Ulrich William 43, 68, 69, 253, 255
- Vermeer Jan 217, 218
Volokh Eugene 16, 21, 31, 32, 103,
117, 218—222, 234, 237, 242—244,
247—249, 255
- Walker Elaine F. 246, 254
Waller Bruce N. 16, 20, 26, 92, 147,
152, 153, 210, 255
Walton Douglas N. 13, 20—22, 24,
25, 39, 41, 69, 70, 73, 75, 84—88,
92, 99, 100, 104, 105, 107, 110—112,
116, 117, 119, 136, 137, 143, 145,
146, 149, 156, 159, 177, 186, 187,
192, 210, 216, 256
Whitman Douglas Glen 26, 117, 118,
209, 254
Whitman Jeffrey P. 23, 256
Wieczorek Krzysztof A. 35, 37, 47,
53, 67, 69, 80, 86, 91, 147, 213, 255,
256
Williams Bernard 21, 24, 110, 111,
119, 123, 217, 218, 256
Williams Glanville 27
Wilson Neil 41, 256
Wilson Timothy D. 30, 228, 229,
251
Wojciechowski Aleksander 246, 254
Wojciszke Bogdan 207, 224, 251
Woleński Jan 55, 254
Woods John 117, 256
Wójcik Andrzej S. 35, 37, 47, 67, 80,
86, 147, 255
Wright Walter 28, 29, 256
- Zakrzewska Marzena 30, 228, 251
Ziemiński Zygmunt 173, 256
Zmarzlik Jolanta 105
- Żarnańska-Białą Ewa 54, 254

Krzysztof A. Wieczorek

Slippery slope arguments **The analysis from the perspective of informal logic**

Summary

The book is devoted to the so called slippery slope arguments. The very arguments, often expressed during the debates concerning important and controversial ethical and social issues (among others the right to abortion and euthanasia, genetic engineering, access to illegal drugs, freedom of speech and its limitations), usually show how the approval of an ostensibly innocent point of view or the execution of a non-threatening action may become the first step on the way to the effect that is hard to accept.

Slippery slope arguments evoke many discussions among logicians and philosophers investigating them. While some of them regard the very arguments as warnings demanding a serious treatment, others treat them as eristic tricks not worth a lot. This book constitutes an attempt to answer the questions what the slippery slope arguments really are and what their real value is. Apart from a “slippery slope” referred to in the title, the arguments considered as related are thoroughly analysed: arguments from analogy, *ad consequentiam* arguments, *ad absurdum* arguments, as well as sorites paradox, known since ancient times.

Researching real arguments such as the ones presented in the work requires specific tools. The methods proposed by the traditional formal logic prove useless to reach this aim. Thus, the analysis of the arguments included in the book was conducted on the basis of the tools worked out within the scope of informal logic — a relatively young research area intensively developing since the second half of the 20th century.

Krzysztof A. Wieczorek

Les arguments de la pente savonneuse Une analyse de la perspective de logique non formelle

Résumé

Le livre est consacré aux arguments de la « pente savonneuse » (*slippery slope arguments*). Ces arguments, tirés souvent à l'occasion des disputes concernant d'importantes et controverses questions éthiques et sociales (entre autres le droit à l'avortement et à l'euthanasie, l'ingénierie génétique, l'accès aux drogues, la liberté d'expression et ses limites) montrent le plus souvent comment l'acceptation d'une opinion apparemment innocente, ou l'exécution d'une action inoffensive, peut devenir le premier pas vers des conséquences difficilement acceptables.

Les arguments de la pente savonneuse éveillent de nombreux désaccords parmi des logiciens et des philosophes, qui les examinent. Pendant que les uns les traitent comme des avertissements exigeant une sérieuse attention, les autres les voient comme des astuces éristiques insignifiantes. Le livre présent constitue une tentative de réponse à la question : que sont les arguments de la pente savonneuse ? quelle est leur vraie valeur ? Sauf la « pente savonneuse » du titre, l'auteur soumet à une analyse détaillée des arguments construits symétriquement : arguments par analogie, arguments *ad consequentiam*, arguments *ad absurdum* et le paradoxe sorite, connu dès l'Antiquité.

L'étude des arguments réels, comme ceux présentés dans ce livre, exige l'application des outils spécifiques. Les méthodes proposées par la logique formelle traditionnelle s'avèrent être inadéquates, c'est pourquoi à l'analyse des arguments exposés dans le livre l'auteur se sert des outils élaborés par la logique non formelle (*informal logic*), un domaine de recherches relativement nouveau, qui se développe intensivement à partir de la seconde moitié du XXe siècle.

Redaktor Małgorzata Pogódek
Projektant okładki Paulina Dubiel
Redaktor techniczny Barbara Arenhövel
Korektor Lidia Szumigala
Skład i łamanie Alicja Załęcka

Copyright © 2013 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2151-6

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
[e-mail:wydawus@us.edu.pl](mailto:wydawus@us.edu.pl)

Wydanie I. Ark. druk. 16,5. Ark. wyd. 20,0. Papier
offset. kl. III, 90 g   Cena 24 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław